

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.01.2006, sp. zn. 11 Tdo 1158/2005

Číslo:

Právní věta:

Soud:

Datum rozhodnutí: 01.01.1970

Spisová značka:

Číslo rozhodnutí:

Číslo sešitu:

Typ rozhodnutí:

Hesla: Odvolání, Rozsudek, Zákaz reformace in peius

Předpisy: 141/1961 Sb. § 120 odst. 3
§ 258 odst. 1 písm. b

Druh:

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 38

I. Jestliže ve výrokové části rozsudku, jímž byl obviněný uznán vinným trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s pokusem trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1 a § 249 odst. 1 tr. zák., jsou uvedeny skutečnosti vztahující se pouze k zákonným znakům dokonaného trestného činu poškozování cizí věci, aniž jsou popsány okolnosti činu obviněného vyjadřující jeho záměr zmocnit se cizí věci za účelem jejího dočasného užívání, pak se jedná o závažnou vadu rozsudku ve smyslu § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř., a to i tehdy, jestliže všechny skutečnosti potřebné k naplnění zákonných znaků pokusu trestného činu neoprávněného užívání cizí věci jsou obsaženy v odůvodnění rozsudku.

II. Zákaz změny k horšímu ve smyslu § 259 odst. 4 tr. ř. nebrání odvolacímu soudu v tom, aby z podnětu odvolání podaného výlučně ve prospěch obžalovaného doplnil ve výroku svého rozsudku (§ 259 odst. 3 tr. ř.) popis rozhodných skutkových zjištění tak, aby v něm byly obsaženy též skutečnosti vyjadřující zákonem požadované znaky skutkové podstaty toho trestného činu, jímž byl obžalovaný uznán vinným již rozsudkem soudu prvního stupně, které soud prvního stupně sice vzal za prokázané, avšak výslovně je neuvedl ve výrokové části rozsudku. Jestliže se v takovém případě doplnění popisu skutku neprojeví zpřísněním jeho právní kvalifikace, zvětšením rozsahu a závažnosti následků apod., pak se tím nijak nezhoršuje postavení obviněného.

(Usnesení nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. [11 Tdo 1158/2005](#))

Nejvyšší soud k dovolání obviněných R. O. a S. Š. zrušil ohledně obou obviněných usnesení Krajského

soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 7 To 151/2005, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 2. 2005, sp. zn. 15 T 245/2004, byli obvinění R. O. a S. Š. uznáni vinnými pokusem trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1 a § 249 odst. 1 tr. zák. a trestným činem poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., za které byl R. O. odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v délce trvání devíti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do věznice s dozorem a za které byl S. Š. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v délce trvání jednoho roku a dvou měsíců.

Podle skutkových zjištění Okresního soudu v Ostravě se obvinění výše uvedené trestné činnosti dopustili tím, že dne 22. 5. 2004, v době kolem 2.45 hod., na ulici v O. – Z., v objektu patrových garáží, po předchozím rozlomení petlice vrat, vnikli do garáže č. X, ve které vypáčili zámek pravých předních dveří osobního motorového vozidla zn. VW Polo, následně u tohoto vozidla poškodili zámek spínací skříňky a odstranili její kryt, přičemž způsobili poškozenému Ing. R. K. na vozidle škodu ve výši nejméně 7400 Kč a poškozením petlice vrat garáže škodu ve výši 1090 Kč.

Proti tomuto rozsudku podali oba obvinění odvolání, na jejichž podkladě Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací usnesením ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 7 To 151/2005, napadený rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a odvolání obou obviněných zamítl podle § 256 tr. ř. Opis usnesení soudu druhého stupně byl doručen obviněnému R. O. dne 1. 6. 2005, jeho obhájkyňi dne 26. 5. 2005, obviněnému S. Š. dne 26. 5. 2005 a Okresnímu státnímu zastupitelství v Ostravě dne 26. 5. 2005. Proti shora citovanému usnesení Krajského soudu v Ostravě podal obviněný R. O. dne 20. 6. 2005 prostřednictvím své obhájkyňe JUDr. D. S. dovolání, kterým napadl všechny jeho výrokové části. Jako dovolací důvod uvedl, že napadené rozhodnutí a rozhodnutí jemu předcházející spočívají na nesprávném právním posouzení, přičemž odkázal na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. V textu dovolání obviněný R. O. uvedl, že nesprávné právní posouzení spatřuje zejména v tom, že skutek, tak jak byl v řízení zjištěn, byl nesprávně kvalifikován jako pokus trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1 a § 249 odst. 1 tr. zák. a jako trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., neboť úvahy odvolacího soudu o skutkových zjištěních jsou, podle názoru dovolatele, v rozporu s právním posouzením skutku a neumožňují učinit jednoznačný závěr o tom, že dovolatel uvedené trestné činy spáchal. Namítá rovněž, že skutek, tak jak byl popsán ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně a v usnesení soudu druhého stupně, nelze klasifikovat jako pokus trestného činu neoprávněného užívání cizí věci ani jako trestný čin poškozování cizí věci. Závěrem k tomuto bodu uvádí, že v daném případě chybí i materiální znak trestného činu, neboť samotný fakt, že se dovolatel zdržoval v garážích, není společensky nebezpečný, přičemž nic dalšího dle názoru dovolatele prokázáno nebylo.

Dovolatel v další části uvedl, že hodnocení důkazů provedené soudem prvního stupně trpí vadami, se kterými se odvolací soud dostatečně nevypořádal. Dále poukázal na to, že soud prvního stupně vyvodil vinu dovolatele pouze z několika nepřímých důkazů s tím, že se nezabýval časovým sledem událostí, neexistencí otisků prstů, otázkou doby poškození zámku auta, a k tomuto bodu uzavírá, že k prokázání příčinné souvislosti mezi jednáním pachatele a následkem nestačí jen pravděpodobnost. Závěrem dovolatel navrhl, aby Nevyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a aby sám rozhodl tak, že zproští dovolatele obžaloby.

Rovněž obviněný S. Š. podal proti shora citovanému usnesení Krajského soudu v Ostravě dne 20. 6. 2005 dovolání, a to prostřednictvím své obhájkyňe JUDr. J. Š. Svým dovoláním napadl všechny výrokové části citovaného usnesení Krajského soudu v Ostravě. Jako dovolací důvod uvedl, stejně jako obviněný R. O., že napadené rozhodnutí a rozhodnutí jemu předcházející spočívají na nesprávném právním posouzení, přičemž odkázal na § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

V textu dovolání obviněný S. Š. rovněž uvedl, že skutek, jak byl zjištěn v předchozím řízení,

neumožňuje učinit jednoznačný závěr o tom, že by jej spáchal. Dále uvedl, že v dané věci chybí materiální znak trestného činu. Samotný fakt, že se zdržoval v garážích není totiž společensky nebezpečný. Rovněž pak chybí, podle jeho názoru, formální znak trestného činu, neboť nebylo prokázáno, že vykonával v garáži jinou činnost než opravu auta svého otce.

V další části dovolání pak S. Š., obdobně jako R. O., namítl vadné a neúplné provedení a posouzení důkazů soudy obou stupňů, zejména pak namítl, že se soudy nedostatečně zabývaly časovou nesusledností skutku, nevypořádaly se s výpovědí otce dovolatele S. Š., pominuly fakt, že nebyly nalezeny jeho otisky prstů přesto, že neměl rukavice a že nebylo spolehlivě prokázáno jednání obou obviněných, naplňující skutkovou podstatu trestných činů, pro které byli odsouzeni. Závěrem pak obviněný S. Š. navrhl, stejně jako obviněný R. O., aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a aby sám rozhodl tak, že zproští dovolatele obžaloby.

K oběma podaným dovoláním se podrobně vyjádřila nejvyšší státní zástupkyně prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Uvedla, že oběma dovoláním lze zčásti přisvědčit, neboť ve skutkové větě chybí popis úmyslu spáchat trestný čin neoprávněného užívání cizí věci, a v tomto smyslu tedy existuje nesoulad skutkové věty s větou právní, přičemž o tomto úmyslu dovolatelů nesvědčí ani žádný z provedených důkazů. Dále však uvádí, že je možné souhlasit se závěry soudů obou stupňů, že právní kvalifikaci skutku, jako trestného činu poškozování cizí věci, odpovídá nejen popis skutku, ale i provedené dokazování.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti zhodnotila závěrem nejvyšší státní zástupkyně obě podaná dovolání jako zčásti důvodná a navrhla, aby Nejvyšší soud napadené usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 7 To 151/2005, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 2. 2005, sp. zn. 15 T 245/2004, podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil a přikázal Okresnímu soudu v Ostravě podle 265l odst. 1 tr. ř., aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Zároveň Nejvyššímu soudu navrhla zvážení otázky odložení, resp. přerušení výkonu trestu odnětí svobody u obviněného R. O. podle § 265o odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zkoumal, zda jsou v této trestní věci dovolání přípustná, zda byla podána v zákonné lhůtě a oprávněnými osobami. Shledal přitom, že obě dovolání jsou přípustná (§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a/, h/ tr. ř.), že byla podána v zákonné lhůtě, jakož i na místě, kde je lze učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.), a že byla podána oprávněnými osobami (§ 265d odst. 1 písm. b/, odst. 2 tr. ř.). Vzhledem k tomu, že lze dovolání podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze obviněnými uplatněné dovolací důvody považovat za důvody uvedené v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem. V úvahu přitom přicházelo posouzení pouze ve vztahu k ustanovení odstavce prvního § 265b tr. ř.

Oba obvinění ve svých dovoláních formálně označují jako důvod dovolání skutečnosti uvedené v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. K tomuto je třeba uvést následující:

Podle citovaného ustanovení lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V tomto ustanovení ani v žádném z dalších ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. trestní řád nepřipouští jako důvod dovolání, že by rozhodnutí bylo založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř., je dovolání podáno i v případě, kdy je v něm sice citováno některé z ustanovení § 265b tr. ř., ale ve skutečnosti jsou vytýkány vady, které zákon jako důvod dovolání nepřipouští. Tak je tomu z části i v tomto případě.

Jak vyplývá z obou dovolání, části námitek obviněných R. O. a S. Š. směřují proti způsobu hodnocení provedených důkazů a z nich vyvozených skutkových závěrů soudů prvního a druhého stupně. Jde o ty části dovolání, kde zpochybňují hodnocení provedených důkazů a skutkové závěry o tom, že se obvinění stíhaného jednání vůbec dopustili.

Oba tedy fakticky v dovoláních, s poukazem na dovolací důvod podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., vyjadřují svoje neztotožnění se se závěry soudů obou stupňů ohledně okolností významných pro posouzení znaků skutkové podstaty trestného činu. Je však třeba připomenout, že takové závěry soudů jsou závěry skutkovými, které teprve tvoří podklad pro hmotně právní posouzení skutku z

hlediska naplnění znaků skutkové podstaty v konkrétním případě v úvahu přicházejícího trestného činu. Odvozují-li přitom dovolatelé nesprávnost právního posouzení skutku nebo jiného hmotně právního posouzení prvotně od jimi deklarovaného jiného skutkového stavu (založeného na odlišném hodnocení důkazů), než k jakému dospěly soudy prvního a druhého stupně, pak dovolání v tomto rozsahu nespadá pod žádný zákonný dovolací důvod. V žádném z ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. se totiž nepřipouští jako důvod dovolání, aby rozhodnutí bylo založeno na nesprávném nebo neúplném skutkovém zjištění.

Nejvyšší soud k těmto částem dovolání obou odsouzených musí konstatovat, že v jejich textech konkrétními uplatněnými argumenty tento dovolací důvod naplněn nebyl, a proto jsou ve smyslu § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolání v této části podána z jiného důvodu, než povoluje zákon. Shora konstatované vady dovolání jsou jedním z důvodů, pro které je Nejvyšší soud povinen dovolání odmítnout (§ 265i odst. 1 písm. b) tr. ř.). K tomuto postupu dovolací soud přistoupí, pokud se uvedený důvod odmítnutí vztahuje k celému rozsahu dovolání. Jelikož tomu tak v tomto případě není, je na místě konstatovat, že se Nejvyšší soud částmi dovolání vztahujícími se k vadně uplatněnému důvodu již dále nezabýval.

K řádnému uplatnění shora citovaného zákonného dovolacího důvodu došlo v částech dovolání obviněných, v nichž namítají, že skutek, tak jak byl popsán ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně a v usnesení soudu druhého stupně, nelze právně hodnotit jako pokus trestného činu neoprávněného užívání cizí věci podle § 8 odst. 1, § 249 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud tedy dále posuzoval otázku opodstatněnosti těchto částí dovolání. Na základě porovnání argumentace obsažené v dovolání se základními informacemi podávajícími se z trestního spisu vedeného ve věci, zejména napadenými rozhodnutími, přitom dospěl k závěru, že dovolání jsou v tomto směru důvodná. Skutek, tak jak byl uveden ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, neobsahuje popis takových skutkových okolností, jež by odpovídaly zákonným znakům pokusu trestného činu neoprávněného užívání cizí věci dle § 8 odst. 1, § 249 odst. 1 tr. zák. a je z tohoto hlediska vadný. K odůvodnění uvedeného závěru Nejvyššího soudu je třeba uvést následující: Pokusem trestného činu je podle § 8 odst. 1 tr. zák. jednání pro společnost nebezpečné, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, jestliže k dokonání trestného činu nedošlo. Trestným činem neoprávněného užívání cizí věci podle § 249 odst. 1, věta první, tr. zák. je jednání záležící ve zmocnění se cizí věci nikoli malé hodnoty nebo motorového vozidla v úmyslu jich přechodně užívat.

Ve skutkové větě rozsudku soudu prvního stupně však je pouze popsáno jednání, které lze stručně charakterizovat jako vniknutí do garáže a do motorového vozidla, poškození vrat garáže a motorového vozidla včetně poškození jeho spínací skříňky. Zcela chybí popis skutečnosti, že tato činnost měla směřovat k jednání, které by bylo možno charakterizovat jako zmocnění se tohoto vozidla se záměrem je dočasně užívat. Soud prvního stupně sice k takovému skutkovému názoru po provedeném dokazování dospěl, jak vyplývá z odůvodnění rozsudku, kde uvedl, že obvinění vnikli do garáže a do motorového vozidla se záměrem se vozidla zmocnit nejméně za účelem je užívat, ale do skutkové věty výroku rozsudku tyto své závěry nepromítl. Tvrzení uvedené v odůvodnění nelze v tomto případě považovat za pouhé rozvedení skutkových okolností již uvedených ve výrokové části rozsudku. Tam totiž jakákoli zmínka o eventuálním budoucím jednání, které by bylo možno posuzovat jako zmocňování se cizího motorového vozidla (vyjetí s vozidlem z garáže) a záměru pachatelů takto jednat, zcela chybí. Je přitom třeba si uvědomit, že ve věcech, kde skutek, který směřuje ke spáchání určitého trestného činu, k jehož dokonání nedojde, již naplní všechny znaky trestného činu jiného, je přesný popis skutkových okolností činu, a to zejména úplného záměru pachatele, velmi důležitý.

Uvedený nedostatek rozsudku prvního stupně byl závažnou vadou, kterou měl odstranit již odvolací soud. Ten v této věci sice rozhodoval jen na podkladě odvolání obou obviněných a platil tedy pro jeho rozhodnutí tzv. zákaz reformationis in peius (§ 259 odst. 4 tr. ř.), tedy zákaz rozhodnutí k horšímu, ale tato okolnost naprávě zjištěné vady podle názoru Nejvyššího soudu nikterak nebránila.

Za změnu rozhodnutí v neprospěch obviněného podle citovaného ustanovení je nutno považovat každou změnu v kterémkoli výroku, pokud zhoršuje situaci obviněného a přímo se ho dotýká. Změna

k horšímu se může projevit ve skutkových zjištěních, v právní kvalifikaci, v druhu a výměře trestu, v druhu a formě ochranného opatření, atp. Zákaz reformationis in peius však není možno chápat tak, že z podnětu odvolání podaného výlučně ve prospěch obviněného nelze doplnit popis rozhodných skutkových zjištění ve výroku o vině v napadeném rozhodnutí o skutkové okolnosti charakterizující určité znaky skutkové podstaty trestného činu, jímž byl uznán vinným, a to o takové okolnosti, které dosud nebyly v tzv. skutkové větě výroku o vině dostatečně vyjádřeny a popř. nejsou ani rozvedeny v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Tedy jestliže použitá právní kvalifikace přichází v úvahu, avšak popis skutkových okolností, které ji odůvodňují, není dostatečně výstižný a přesný, nic nebrání v jeho doplnění a upřesnění tak, aby všechny zákonné znaky trestného činu, resp. trestných činů, jimiž byl obviněný uznán vinným, popsany skutek náležitě vyjadřoval. Takovéto doplnění rozhodných skutkových zjištění totiž samo o sobě nijak nezhoršuje postavení obviněného, pokud se tím nemění rozsah ani závažnost trestné činnosti, jejímž spácháním byl uznán vinným, nezprísňuje právní kvalifikace ani uložený trest apod.

V tomto případě byla možnost nápravy snadná, neboť, jak již bylo uvedeno, chybějící popis skutkových okolností představující znaky pokusu trestného činu neoprávněného užívání cizí věci obsahovalo odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, a to i s podrobným rozebráním důkazů a jejich hodnocení, které k těmto závěrům směřovalo. Pokud se odvolací soud plně ztotožnil s těmito zjištěními i s příslušnou argumentací odkazující na provedené důkazy, měl napadený rozsudek pro vytknutou vadu v celém rozsahu zrušit a na podkladě skutkového stavu, který byl v napadeném rozsudku správně zjištěn, sám znovu rozhodnout.

Nejvyšší soud tedy shledal, že v posuzované věci byla dovolání důvodná ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., napadené rozhodnutí odvolacího soudu proto zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř. a věc vrátil tomuto soudu, aby ji v potřebném rozsahu projednal a rozhodl. K tomuto postupu Nejvyššího soudu je třeba dodat, že ten také rozhodoval jen na podkladě opravných prostředků – dovolání podaných ve prospěch obviněných – a platí tedy pro další řízení po zrušení napadeného rozhodnutí zákaz reformationis in peius (§ 265s odst. 2 tr. ř.). Pro vázanost tímto zákazem v dalším řízení po rozhodnutí o dovolání platí to, co již bylo uvedeno k vázanosti tímto zákazem odvolacího soudu v řízení o odvolání.

V novém řízení tedy odvolací soud na podkladě podaných odvolání znovu rozhodne a naznačeným způsobem napraví vady rozsudku soudu prvního stupně.

O zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.